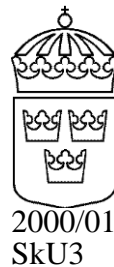

Skatteutskottets betänkande

2000/01:SkU3

En ny tullag

Sammanfattning

I betänkandet tillstyrker utskottet proposition 1999/2000:126 En ny tullag och avstyrker de motioner som väckts med anledning av propositionen. Vidare tillstyrker utskottet vissa lagändringar i propositionerna 1999/2000:124, 2000/01:8 och 2000/01:12 vilka av samordningsskäl behandlas i detta betänkande.

Reservationer av m beträffande intrång i viss immateriell äganderätt och av m, kd och fp beträffande tulltillägg och dröjsmålstalan.

Propositionerna

Proposition 1999/2000:126

Regeringen (Finansdepartementet) föreslår i proposition 1999/2000:126 att riksdagen antar de i propositionen framlagda förslagen till

1. tullag,
2. lag om ändring i lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam,
3. lag om ändring i lagen (1973:980) om transport, förvaring och förstöring av införselreglerade varor, m.m.,
4. lag om ändring i lagen (1978:880) om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter,
5. lag om ändring i lagen (1979:1088) om gränsövervakningen i krig m.m.,
6. lag om ändring i sekretesslagen (1980:100),
7. lag om ändring i utsökningbalken (1981:774),
8. lag om ändring i lagen (1985:146) om avräkning vid återbetalning av skatter och avgifter,
9. lag om ändring i strålskyddslagen (1988:220),
10. lag om ändring i tullregisterlagen (1990:137),
11. lag om ändring i lagen (1992:1602) om valuta- och kreditreglering,
12. lag om ändring i postlagen (1993:1684),
13. lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200),
14. lag om ändring i lagen (1994:466) om särskilda tvångsåtgärder i beskattningsförfarandet,
15. lag om ändring i lagen (1999:1284) om ändring i lagen (1994:466) om särskilda tvångsåtgärder i beskattningsförfarandet,
16. lag om ändring i lagen (1994:1547) om tullfrihet m.m.,

17. lag om ändring i lagen (1994:1548) om vissa tullförfaranden med ekonomisk verkan, m.m.,
18. lag om ändring i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m.,
19. lag om ändring i lagen (1994:1563) om tobaksskatt,
20. lag om ändring i lagen (1994:1564) om alkoholskatt,
21. lag om ändring i lagen (1994:1565) om beskattning av viss privatinförsel,
22. lag om ändring i alkohollagen (1994:1738),
23. lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi,
24. lag om ändring i lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen,
25. lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483),
26. lag om ändring i lagen (1998:714) om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder samt
27. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).

I propositionen lämnas förslag till en ny tullag. Den nuvarande tullagen (1994:1550) trädde i kraft den 1 januari 1995, i samband med att Sverige blev medlem i EU. Lagen tillkom under stor tidspress och endast de ändringar som bedömdes vara nödvändiga inför medlemskapet gjordes. Efter som det fanns behov av en översyn av bl.a. tullagen tillsatte regeringen under 1997 en utredning, Tullagsutredningen, som fick i uppdrag att göra en översyn av den del av den svenska tullagstiftningen som faller inom Finansdepartementets ansvarsområde. Det förslag till ny tullag som presenteras i denna proposition bygger på Tullagsutredningens förslag.

Sedan Sverige blev medlem i EU finns de primära föreskrifterna på tullområdet i EG:s regelverk. Den svenska tullagstiftningen utgör ett komplement till EG-rätten. Det är därför viktigt att kopplingen mellan de EG-rättsliga reglerna och tullagen framgår tydligt. Därför innehåller den föreslagna nya tullagen tydligare hänvisningar till de EG-rättsliga reglerna.

För att underlätta en smidig och mer flexibel tillämpning av bestämmelserna om tullklarering föreslås att Tullverket får befogenhet att meddela föreskrifter om tidsfristen för inlämnande av kompletterande tulldeklarationer och utfärdande av tullräkningar.

De kontrollbestämmelser som ger Tullverket befogenheter som kan innebära intrång i enskilda grundläggande fri- och rättigheter har samlats i den föreslagna lagen; i dag finns sådana bestämmelser även i tullförordningen. Det föreslås också en generell proportionalitetsbestämmelse samt en bestämmelse som anger ramarna för tjänstemans rätt att använda våld och tvång som skall gälla alla kontrollåtgärder som vidtas med stöd av lagen. Vidare har bestämmelserna i lagen (1994:1552) om tullkontroll av varumärkesintrång m.m. tagits in i den föreslagna tullagen. Det föreslås också att dessa bestämmelser skall kompletteras med bestämmelser om bl.a. ansvaret för Tullverkets kostnader för förstöring av varor, möjlighet för Tullverket att utfärda föreskrifter samt rättighetsinnehavarens ekonomiska ansvar för skada på varuprov vid inspektion och möjlighet för Tullverket att kräva säkerhet innan varuprov lämnas ut för inspektion.

Regeringen föreslår i proposition 1999/2000:124 En ny smugglingslag m.m. bl.a. att riksdagen antar en ändring i den nya tullagen (lagförslag 2.9). Propositionen, som remitterats till justitieutskottet, behandlas i betänkandet 2000/01:JuU2. Av tekniska skäl har justitieutskottet överlämnat den författningsmässiga regleringen av ändringen till skatteutskottet som samordnar ändringen med införandet av den nya lagen i detta betänkande.

Proposition 2000/01:8

Regeringen föreslår i proposition 2000/01:8 Ny socialavgiftslag bl.a. att riksdagen antar en ändring i 1 kap. 1 § skattebetalningslagen (1997:483) (lagförslag 2.6). Propositionen, som remitterats till socialförsäkringsutskottet, behandlas i betänkande 2000/01:SfU5. Av tekniska skäl har socialförsäkringsutskottet överlämnat den författningsmässiga regleringen av ändringen till skatteutskottet som samordnar ändringen med ett annat förslag till ändring i samma lagrum i detta betänkande.

Proposition 2000/01:12

Regeringen föreslår i proposition 2000/01:12 Beskattning av utländska nyckelpersoner bl.a. att riksdagen antar en ändring i 9 kap. 1 § sekretesslagen (1980:100) (lagförslag 2.5). Propositionen behandlas i betänkande 2000/01:SkU6. Av tekniska skäl samordnas den författningsmässiga regleringen i detta betänkande.

Lagförslagen

Lagförslagen, i den lydelse de erhållit efter de ovan nämnda samordningsåtgärderna, finns i bilaga 1 till betänkandet.

Motionerna

1999/2000:Sk31 av Carl Fredrik Graf m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att avskaffa tulltillägget i enlighet med vad som anförts i motionen,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kostnader i samband med tullkontroll,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kostnadsansvaret för förstöring av gods,
4. att riksdagen avslår regeringens förslag till bemyndigande i 4 kap. 12 § förslag till tulllag för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela närmare föreskrifter i enlighet med vad som anförts i motionen.

1999/2000:Sk32 av Johan Pehrson och Karin Pilsäter (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att ett utredningsarbete

snarast bör starta i syfte att leda till förslag om regler för dröjsmålstan vid myndighetshandläggning.

2000/01:SkU3

1999/2000:Sk33 av Kenneth Lantz m.fl. (kd) vari yrkas att riksdagen beslutar att avskaffa tulltillägget från den 1 januari 2001.

Yttranden från andra utskott

Yttranden över proposition 1999/2000:126 har avlämnats till skatteutskottet av konstitutionsutskottet (yttrande 2000/01:KU5y) och lagutskottet (yttrande 2000/01:LU1y). Yttrandena har fogats som bilagor till detta betänkande (bilagor 2 och 3).

Utskottet

Införande av en ny tullag m.m.

Propositionen

I propositionen föreslår regeringen att tullagen och lagen om tullkontroll av varumärkesintrång, båda från år 1994, skall ersättas med en ny tullag. Syftet är bl.a. att bättre anpassa den svenska tullagstiftningen till EG-rätten och göra tullförfarandet smidigare för näringslivet och myndigheterna. Propositionen bygger på Tullagsutredningens betänkande SOU 1999:54 En ny tullag samt på vissa framställningar från Läkemedelsverket och Säkerhetspolisen.

I åtskilliga hänseenden innebär den nya tullagen att bestämmelserna i den gamla lyfts över till den nya. Till nyheterna hör dock bl.a. att vissa termer bringas i bättre överensstämmelse med EG-terminologin och att det klart skall framgå att bestämmelserna i den nya tullagen endast är komplement till EG-rätten. En annan nyhet är införandet av en generell proportionalitetsbestämmelse som går ut på att beslut om kontrollåtgärd får fattas endast om skälen för åtgärden uppväger det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för enskild.

Överklagandereglerna i den gamla tullagen överförs i huvudsak oförändrade till den nya lagen. När det gäller frågan om utlämnande av uppgifter föreslår regeringen att Tullverket på begäran av Läkemedelsverket skall lämna ut uppgifter som rör import och export av varor. Likaledes skall Tullverket på begäran av Säkerhetspolisen lämna ut uppgifter som rör export av varor. Den nya tullagen innehåller också en del bemyndiganden för regeringen eller Tullverket att meddela föreskrifter. I andra fall, då sådana föreskrifter har bedömts ha karaktären av verkställighetsföreskrifter, lämnas i stället en upplysning i lagtexten om att regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Tullverket meddelar sådana föreskrifter.

Utskottets ställningstagande

Utskottet inleder med en övergripande bedömning av propositionen och vill till att börja med framhålla att den nu gällande tullagen, som beslutades på hösten 1994 i samband med den svenska anslutningen till EU, tillkom under

stor tidspress och utan att det fanns möjlighet att utreda samtliga frågor så noggrant som hade varit önskvärt. Tullagstiftningen har därför setts över av en särskild utredare och denna översyn har lett fram till ett förslag till en ny tulllag som anses vara bättre ägnad att möta tidens krav. Det är detta förslag som nu efter vederbörlig remissbehandling och beredning läggs fram i den föreliggande propositionen.

Utskottet anser liksom regeringen att den svenska tullagstiftningen bör ges ett innehåll som underlättar en smidig hantering i tullförfarandet för såväl näringslivet som myndigheterna. Ambitionen bör vara att bestämmelserna skall vara tydliga, lätta att tillämpa och överblicka och givetvis anpassade till EG-rättens regelverk på tullområdet. Bestämmelserna bör vidare vara väl avvägda när det gäller balansen mellan rättssäkerhetens krav och möjligheterna för tullmyndigheterna att agera effektivt för att förhindra smuggling och annat brottsligt förfarande inom tullområdet.

Utskottet anser att regeringens förslag på ett tillfredsställande sätt uppfyller dessa krav. Utskottet tillstyrker därför propositionen såvitt avser införandet av den nya lagen och tillhörande följdlagstiftning, dock att vissa frågor som tagits upp i de med anledning av propositionen väckta motionerna behandlas särskilt nedan. Utskottet återkommer nedan även till vissa författningstekniska frågor.

Tullkontrollen beträffande intrång i viss immateriell äganderätt

Motionen

I motion Sk31 av Carl Fredrik Graf m.fl. (m) kritiserar motionärerna de bestämmelser som föreslås i propositionen och som innebär att rättighetsinnehavaren kan komma att bli skyldig att bestrida kostnaderna för förstöring av varumärkesförfalskade eller pirattillverkade varor. Enligt motionärernas mening är det inte rimligt att en rättighetsinnehavare som drabbas av varumärkesförfalskning eller piratkopiering skall behöva ta det ekonomiska ansvaret för att få varorna ur världen. Motionärerna anser därför att bestämmelserna bör gå ut på att svaranden skall stå för kostnaderna i första hand och att staten skall göra det i andra hand, om det inte är möjligt att få ersättning för kostnaderna av svaranden. Motionärerna begär därför ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett nytt lagförslag i denna del (yrkande 3).

Med en liknande motivering finner motionärerna dessutom att staten bör stå för alla kostnader som uppkommer i samband med kontroller som motiveras av att skäligen misstanke om varumärkesintrång eller piratkopiering föreligger. Motionärerna föreslår att riksdagen begär en analys av konsekvenserna av ett sådant kostnadsansvar för staten (yrkande 2).

Lagutskottets yttrande

I yttrande till skatteutskottet (yttr. 2000/01:LU1y, se bilaga 3 till detta betänkande) hänvisar lagutskottet till utskottets bestämmelse att sökanden ansvarar mot staten för förrättningskostnaderna i mål av motsvarande slag,

när dessa kostnader inte kunnat utsökas hos svaranden. Det finns enligt lagutskottets uppfattning inte något skäl att avvika från denna princip när det gäller ansvaret för Tullverkets kostnader för förstöring av varor. Därtill kommer, anför lagutskottet, att det skulle strida mot EG-rättsliga bestämmelser att ålägga staten något kostnadsansvar i dessa fall. När det gäller ansvaret för kostnader för skada på varuprov som analyserats i samband med misstanke om varumärkesintrång betonar lagutskottet att det handlar om ett privaträttsligt anspråk där staten inte rimligen bör bära något kostnadsansvar och att den ordning som föreslås i propositionen, enligt lagutskottets mening, ligger väl i linje med det allmänna rättsmedvetandet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar lagutskottets uppfattning att motionsförslagen strider mot såväl vedertagna principer på utskökningsområdet som allmänt rättsmedvetande och gällande EG-rätt. Av de skäl lagutskottet redovisat avstyrker utskottet därför både yrkande 2 och yrkande 3 i motion Sk31.

Tulltillägg

Propositionen

I avvaktan på att översynen av skattetilläggsinstitutet (Fi 1998:07, dir. 1998:34) slutförts lämnas inga förslag till ändringar i bestämmelserna om tulltillägg. Gällande bestämmelser överförs således oförändrade till den nya tullagen.

Motionerna

I motionerna Sk31 (yrkande 1) av Carl Fredrik Graf m.fl. (m) och Sk33 av Kenneth Lantz m.fl. (kd) yrkas att tulltillägget skall avskaffas. Motionärerna vänder sig mot både det administrativa krånglet och sanktionens hårdhet. Tulltillägget bör därför enligt motionärernas uppfattning slopas omedelbart.

Utskottets ställningstagande

Med tanke på tulltilläggets nära anknytning till skattetillägget anser utskottet, i likhet med regeringen, att man bör avvakta resultatet av översynen av skattetilläggsinstitutet innan man överväger tulltilläggets framtida utformning eller tanken på att avveckla det. Utskottet vill erinra om att översynen beräknas vara avslutad senast den 31 december 2000.

I sammanhanget vill emellertid utskottet passa på att föreslå en mindre ändring av 8 kap. 10 § i den nya tullagen, som tar upp de fall då befrielse från tulltillägg eller förseningsavgift skall medges. Det bör framgå av paragrafen att befrielsen gäller den aktuella gäldenären eller deklaranter. Denna formulering stämmer också överens med vad som brukas på andra ställen i den nya lagen. Den i propositionen föreslagna formuleringen att den som påförts tulltillägg eller förseningsavgift i vissa fall skall befrias från avgiften

är mindre lämplig, eftersom någon sådan påföring i praktiken aldrig har skett. Utskottet föreslår i sin hemställan en omformulering av paragrafen i berört hänseende.

Med det anförda och med den nyss nämnda modifieringen biträder utskottet förslaget i propositionen att överföra bestämmelserna om tulltillägg till den nya tullagen och avstyrker motionerna Sk31 yrkande 1 och Sk33.

Dröjsmålstalan

Motionen

I motion Sk32 av Johan Pehrson och Karin Pilsäter (båda fp) efterlyses en snar utredning om regler för dröjsmålstalan vid myndighetshandläggning. Motionärerna åberopar Lagrådets uttalande att regler som är nödvändiga för den faktiska tillämpningen av rättsinstitutet dröjsmålstalan bör utarbetas under det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Utskottets ställningstagande

Med dröjsmålstalan avses en rätt att påkalla beslut av en myndighet inom viss tid eller att överklaga en myndighets underlåtenhet att inom viss tid efter gjord framställning meddela beslut. Några regler om en sådan rättighet finns för närvarande inte i den svenska tullagstiftningen och regeringen framhåller i propositionen att införandet av sådana kompletterande bestämmelser måste föregås av mycket noggranna överväganden och att en rad frågor måste tänkas igenom i samband med sådana överväganden som t.ex. innebörden av ett yrkande, rättsföljden av en prövning och frågan om rätt forum. Regeringen anger emellertid också i propositionen att den har för avsikt att återkomma i frågan och enligt vad utskottet erfarit planeras en utredning inom Regeringskansliet. Motionärerna är således enligt utskottets uppfattning redan tillgodosedda och något uttalande av riksdagen är inte påkallat. Utskottet avstyrker därför motion Sk32.

Bemyndiganden, m.m.

Propositionen

I propositionen föreslås bl.a. att i avsnittet om export m.m. i den nya tullagen skall en passus tas in som anger att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter som kompletterar bestämmelserna.

Motionen

I motion Sk31 (yrkande 4) av Carl Fredrik Graf m.fl. (m) yrkas avslag på regeringens lagförslag i denna del. Grunden för yrkandet är att Lagrådet avstyrkt ett införande av denna passus i den nya tullagen.

Konstitutionsutskottet har i sitt yttrande till skatteutskottet (yttr. 2000/01:KU5y, se bilaga 2 till detta betänkande) framhållit att lagtexten i den lydelse som har förelagts riksdagen inte innebär att regeringen tilläggs några befogenheter att meddela föreskrifter utöver verkställighetsföreskrifter eller andra föreskrifter som ej enligt grundlag skall meddelas av riksdagen. Enligt konstitutionsutskottets uppfattning finns det därför inte skäl för utskottet att med hänsyn till reglerna i regeringsformen avstyrka bifall till propositionen i denna del.

Utskottets ställningstagande

I förslaget till ny tullag föreslås dels vissa bestämmelser som bemyndigar regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om införsel av vara m.m., dels ett stort antal upplysningar om att regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter med karaktär av verkställighetsföreskrifter till den nya tullagen. Den av motionärerna kritiserade passusen är, som konstitutionsutskottet funnit, utformad som en sådan upplysning, och utskottet håller därför med konstitutionsutskottet om att det inte finns skäl att med hänsyn till reglerna i regeringsformen utmönstra just denna passus ur den nya lagen.

Utskottet har emellertid noterat att Lagrådet har ifrågasatt behovet av alla dessa upplysningar om förekomsten av verkställighetsföreskrifter i den nya lagen. Beträffande somliga har Lagrådet t.o.m. angett att de är överflödiga och att de kan undvaras. Enligt vad utskottet erfarit kommer regeringen, som brukligt är när det gäller en ny lagstiftningsprodukt av denna karaktär, under alla omständigheter att följa upp och – när tillräckliga erfarenheter vunnits – se över den nya lagen. Utskottet utgår ifrån att regeringen i detta sammanhang också prövar om det finns ett behov av alla de upplysningar om förekomsten av verkställighetsföreskrifter som den nya lagen innehåller, eller om det går att gallra i dem.

Med det anförda tillstyrker utskottet propositionen även i denna del och avstyrker motion Sk31 yrkande 4.

Vissa lagstiftningsfrågor

Av det föregående framgår att utskottet i sak ställer sig bakom regeringens förslag i alla väsentliga delar. I vissa lagstiftningstekniska frågor finns det dock ett behov av samordningsåtgärder på grund av att andra ändringar i samma lagrum som nu är berörda har aktualiserats i andra propositioner. Därutöver har utskottet funnit att vissa mindre redaktionella justeringar bör göras.

Regeringen har i proposition 1999/2000:124 En ny smugglingslag m.m. bl.a. föreslagit en ändring i den nya tullagen (lagförslag 9 i proposition 1999/2000:124). Propositionen har behandlats av justitieutskottet i betänkande 2000/01:JuU2. Justitieutskottet har överlämnat den författningsmässiga

regleringen av ändringen till skatteutskottet. Skatteutskottet samordnar ändringen med införandet av den nya lagen i detta betänkande.

Regeringen har vidare i proposition 2000/01:8 Ny socialavgiftslag bl.a. föreslagit att riksdagen antar en ändring i 1 kap. 1 § skattebetalningslagen (1997:483) (lagförslag 6 i proposition 2000/01:8). Propositionen har behandlats av socialförsäkringsutskottet i betänkande 2000/01:SfU5. Av tekniska skäl har socialförsäkringsutskottet överlämnat den författningsmässiga regleringen av ändringen i den berörda paragrafen till skatteutskottet. Utskottet samordnar ändringen med ett annat förslag till ändring i samma lagrum i detta betänkande och föreslår samtidigt en precisering i ikraftträdandebestämmelsen.

Slutligen har regeringen i proposition 2000/01:12 Beskattning av utländska nyckelpersoner bl.a. föreslagit att riksdagen antar en ändring i 9 kap. 1 § sekretesslagen (1980:100) (lagförslag 5 i proposition 2000/01:12). Propositionen behandlas av utskottet i betänkande 2000/02:SkU6 där ändringen tillstyrks i sak. Av tekniska skäl samordnas den författningsmässiga regleringen i detta betänkande.

I den föreliggande propositionen föreslås bl.a. ändringar i

- 26 § lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam (lagförslag 2 i propositionen),
- 1 § lagen (1985:146) om avräkning vid återbetalning av skatter och avgifter (lagförslag 8 i propositionen),
- 1 kap. 2 och 5 §§ mervärdesskattelagen (1994:200) (lagförslag 13 i propositionen) *samt*
- 5 kap. 5 § lagen (1994:1776) om skatt på energi (lagförslag 23 i propositionen).

Ytterligare ändringar i samma paragrafer föreslås i proposition 2000/01:31 Vissa förmögenhets- och punktskattefrågor, avsedda att träda i kraft den 1 januari 2001. Utskottet föreslår att samtliga ändringar i de berörda paragraferna samordnas i betänkande 2000/01:SkU11.

Slutligen har utskottet uppmärksammat att vissa föreslagna hänvisningar till EG-rättsliga bestämmelser i 4 kap. 7 § i den nya tullagen (lagförslag 1 i propositionen) och 1 kap. 4 § lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m. (lagförslag 18 i propositionen) kommit att bli inaktuella. Utskottet föreslår erforderliga korrigeringar. Dessutom föreslår utskottet en kompletterande övergångsbestämmelse till ändringarna i tobaksskattelagen och alkoholskattelagen (lagförslag 19 och 20 i propositionen) och en följdändring i lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och mineraloljeprodukter som av förbiseende fallit bort från propositionens förslag till riksdagsbeslut.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *införande av en ny tullag m.m.* att riksdagen godtar proposition 1999/2000:126 i denna del,

2. beträffande *tullkontrollen beträffande intrång i viss immateriell äganderätt*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:Sk31 yrkandena 2 och 3,

res. 1 (m)

3. beträffande *tulltillägg*

att riksdagen med den ändring utskottet förordat godtar proposition 1999/2000:126 i denna del och avslår motionerna 1999/2000:Sk31 yrkande 1 och 1999/2000:Sk33,

res. 2 (m, kd, fp) - delvis

4. beträffande *dröjsmålstalan*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:Sk32,

res. 3 (m, kd, fp)

5. beträffande *bemyndiganden, m.m.*

att riksdagen godtar proposition 1999/2000:126 i denna del och avslår motion 1999/2000:Sk31 yrkande 4,

6. beträffande *vissa lagstiftningsfrågor*

att riksdagen med anledning av proposition 1999/2000:124 i denna del, proposition 1999/2000:126 i denna del, proposition 2000/01:8 i denna del och proposition 2000/01:12 i denna del godtar vad utskottet anfört,

7. beträffande *lagförslagen*

att riksdagen till följd av vad ovan anförts och hemställts antar de i bilaga 1 till detta betänkande återgivna förslagen till

1. tulllag med de ändringarna

dels att i 4 kap. 7 § uttrycket ”309–495” byts ut mot uttrycket ”309–462”,

dels att 8 kap. 10 § erhåller följande såsom utskottets förslag betecknade lydelse.

Regeringens förslag

Utskottets förslag

8 kap.

10 §

Den som påförts tulltillägg eller förseningsavgift skall helt eller delvis befrias från avgiften

1. om felaktigheten eller underlåtenheten kan antas ha ett sådant samband med hans ålder, hans bristande erfarenhet, hans eller hans ombuds sjukdom eller liknande förhållande att den framstår som ursäktlig,

2. om felaktigheten eller underlåtenheten framstår som ursäktlig med hänsyn till den oriktiga uppgiftens beskaffenhet eller annan särskild omständighet, eller

Gäldenären respektive deklaranter skall helt eller delvis befrias från tulltillägg respektive förseningsavgift

1. om felaktigheten eller underlåtenheten kan antas ha ett sådant samband med hans ålder, hans bristande erfarenhet, hans eller hans ombuds sjukdom eller liknande förhållande att den framstår som ursäktlig,

2. om felaktigheten eller underlåtenheten framstår som ursäktlig med hänsyn till den oriktiga uppgiftens beskaffenhet eller annan särskild omständighet, eller

*Regeringens förslag**Utskottets förslag*

3. om det framstår som uppenbart oskäligt att ta ut tillägget eller avgiften.

3. om det framstår som uppenbart oskäligt att ta ut tillägget eller avgiften.

Gäldenären får ----- är obetydligt.

Deklaranten får ----- är obetydlig.

2. lag om ändring i lagen (1973:980) om transport, förvaring och förstöring av införselreglerade varor, m.m.,
3. lag om ändring i lagen (1978:880) om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter,
4. lag om ändring i lagen (1979:1088) om gränsövervakningen i krig m.m.,
5. lag om ändring i sekretesslagen (1980:100),
6. lag om ändring i utskökningsbalken (1981:774),
7. lag om ändring i strålskyddslagen (1988:220),
8. lag om ändring i tullregisterlagen (1990:137),
9. lag om ändring i lagen (1992:1602) om valuta- och kreditreglering,
10. lag om ändring i postlagen (1993:1684),
11. lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200) med den ändringen att 1 kap. 2 och 5 §§ utgår ur förslaget,
12. lag om ändring i lagen (1994:466) om särskilda tvångsåtgärder i beskattningsförfarandet,
13. lag om ändring i lagen (1999:1284) om ändring i lagen (1994:466) om särskilda tvångsåtgärder i beskattningsförfarandet,
14. lag om ändring i lagen (1994:1547) om tullfrihet m.m.,
15. lag om ändring i lagen (1994:1548) om vissa tullförfaranden med ekonomisk verkan, m.m.,
16. lag om ändring i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m. med den ändringen att i 1 kap. 4 § uttrycket "94/4/EG" byts ut mot uttrycket "2000/47/EG",
17. lag om ändring i lagen (1994:1563) om tobaksskatt med den ändringen att ikraftträdandebestämmelsen erhåller följande såsom utskottets betecknade lydelse:

*Regeringens förslag**Utskottets förslag***Ikraftträdandebestämmelse**

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001. *Äldre föreskrifter gäller fortfarande för varor som dessförinnan anmälts eller borde ha anmälts till tullförfarandet övergång till fri omsättning.*

18. lag om ändring i lagen (1994:1564) om alkoholskatt med den ändringen att ikraftträdandebestämmelsen erhåller följande såsom utskottets betecknade lydelse:

*Regeringens förslag**Utskottets förslag*

Ikraftträdandebestämmelse

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001. *Äldre föreskrifter gäller fortfarande för varor som dessförinnan anmälts eller borde ha anmälts till tullförfarandet övergång till fri omsättning.*

19. lag om ändring i lagen (1994:1565) om beskattning av viss privatinförsel,
 20. lag om ändring i alkohollagen (1994:1738),
 21. lag om ändring i lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen,
 22. lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483) med den ändringen att ikraftträdandebestämmelsen erhåller följande såsom utskottets förslag betecknade lydelse:

*Förslag enligt prop. 1999/2000:126**Utskottets förslag*

Ikraftträdandebestämmelse

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001. Den äldre bestämmelsen skall dock fortfarande tillämpas i fråga om sådan skatt för vilken tullagen (1994:1550) gäller.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001. Den äldre bestämmelsen *i första stycket 2* skall dock fortfarande tillämpas i fråga om sådan avgift för vilken lagen (1981:691) om socialavgifter gäller och den äldre bestämmelsen *i andra stycket* i fråga om sådan skatt för vilken tullagen (1994:1550) gäller.

23. lag om ändring i lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och mineraloljeprodukter,
 24. lag om ändring i lagen (1998:714) om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder,
 25. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).
res. 2 (m, kd, fp) - delvis

Stockholm den 14 november 2000

På skatteutskottets vägnar

Arne Kjörnsberg

I beslutet har deltagit: Arne Kjörnsberg (s), Carl Fredrik Graf (m), Lisbeth Staaf-Igelström (s), Per Rosengren (v), Helena Höij (kd), Carl Erik Hedlund (m), Per Erik Granström (s), Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Ulla Wester (s), Lena Sandlin-Hedman (s), Marie Engström (v), Kenneth Lantz (kd), Catharina Hagen (m), Birger Schlaug (mp), Rolf Kenneryd (c), Johan Pehrson (fp) och Per-Olof Svensson (s).

Reservationer

1. Tullkontrollen beträffande intrång i viss immateriell äganderätt (mom. 2) – m

Carl Fredrik Graf (m), Carl Erik Hedlund (m), Marietta de Pourbaix-Lundin (m) och Catharina Hagen (m) har

dels anfört följande:

I ett rättssamhälle måste det finnas möjligheter för rättighetsinnehavare till immateriella rättigheter att skydda sig mot olagliga intrång i den immateriella äganderätten och, som de moderata ledamöterna i lagutskottet har framhållit i en avvikande mening, det är också mycket viktigt att rättighetsinnehavaren skall kunna beivra immaterialrättsliga intrång. Det är enligt vår mening helt oacceptabelt att ha en ordning som kan innebära att rättighetsinnehavaren av ekonomiska skäl måste avstå från att utföra en kontrollåtgärd, trots att skälig misstanke om intrång föreligger. Som framhålls i motion Sk31 bör det i stället, om skälig grund för misstanke om intrång föreligger, vara statens skyldighet att svara för alla kostnader som kan uppkomma vid tullkontroll av att en immateriell äganderätt inte kränkts. Regeringen bör enligt vår mening överväga ett sådant kostnadsansvar för staten och återkomma till riksdagen med erforderliga förslag. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

En annan viktig fråga som motionärerna har tagit upp är att en rättighetsinnehavare inte bör behöva riskera sin egen ekonomi för att få till stånd en förstöring av varor som gör intrång på den immateriella äganderätten, dvs. varumärkesförfalskade eller pirattillverkade varor. Moderaterna i lagutskottet har antagit att det i inte så få fall kommer att visa sig omöjligt att få ut medlen från den som har kränkt rättigheterna, och vi delar den bedömningen. Om förrättningskostnaderna inte kan tas ut av svaranden bör således kostnaderna stanna på staten. En sådan ordning bygger enligt vår mening på allmänt vedertagna principer, och skulle den komma i konflikt med EG-rätten bör regeringen försöka se till att EG-rätten ändras på denna punkt. Vi föreslår att riksdagen gör ett uttalande även om denna fråga.

Med det anförda tillstyrker vi motion Sk31 yrkandena 2 och 3.

dels under moment 2 hemställt:

2. beträffande *tullkontrollen beträffande intrång i viss immateriell äganderätt* att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Sk31 yrkandena 2 och 3 som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts,

Carl Fredrik Graf (m), Helena Höj (kd), Carl Erik Hedlund (m), Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Kenneth Lantz (kd), Catharina Hagen (m) och Johan Pehrson (fp) har

dels anfört följande:

Tulltillägget kan drabba de företagare orimligt hårt som har råkat göra fel vid sin tillämpning av tullreglerna. Sanktionens hårdhet står inte i någon som helst rimlig proportion till en begången förseelse. Det handlar ofta om oupp-såtliga fel i tulldeklarationer som upprättats under tidspress. Sveriges inträde i EU har samtidigt inneburit att importörerna fått en mängd nya regler att hålla reda på. Dessutom har inlämningsfristen minskat.

Tullmyndighetens skyldighet att utdöma tulltillägg fräter på förhållandet mellan tullen och importörerna. Tullens myndighetsutövning skall inte behöva upplevas av företagaren som att vederbörande blir aktivt motarbetad. I stället bör tullen ge service åt företagarna, och när uppsåtliga fel har begåtts bör det ligga i båda parterns intresse att felen kan rättas till på ett smidigt sätt.

Tulltillägget påförs liksom skattetillägget genom ett rent administrativt förfarande när en miss eller ett fel har konstaterats. Vår principiella uppfattning är emellertid att det i praktiken handlar om böter, och böter bör dömas ut av en domstol och inte påföras genom ett administrativt beslut. Det har dessutom visat sig att det är ovisst om skattetilläggsystemet står i överensstämmelse med Europarådets konvention om de mänskliga rättigheterna. Samma osäkerhet vidlåder tulltillägget.

Mot bakgrund av tulltilläggets negativa sidor anser vi att man bör passa på att i samband med införandet av en ny tulllag avskaffa denna tvivelaktiga sanktionsform. Tvärtemot vad regeringen föreslagit bör således tulltilläggsreglerna inte föras över till den nya lagen. Vi anser alltså att motionerna Sk31 och Sk33 bör bifallas på denna punkt och föreslår att avsnittet om tulltillägg under 8 kap. skall utgå ur den nya lagen. Regeringen får återkomma med de förslag till kompletterande bestämmelser och ändringar som kan behövas på grund av denna åtgärd.

dels under moment 3 och moment 7 i motsvarande del hemställt:

3. beträffande *tulltillägg*

att riksdagen med bifall till motionerna 1999/2000:Sk31 yrkande 1 och 1999/2000:Sk33 och med avslag på proposition 1999/2000:126 i denna del beslutar att inte överföra tulltilläggsreglerna till den nya tullagen,

7. beträffande *lagförslagen såvitt avser tulltillägg*

att riksdagen gör den ändringen i det i bilaga 1 till detta betänkande återgivna förslaget till tulllag att 8 kap. 2–8 §§ utgår,

Carl Fredrik Graf (m), Helena Höj (kd), Carl Erik Hedlund (m), Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Kenneth Lantz (kd), Catharina Hagen (m) och Johan Pehrson (fp) har

dels anfört följande:

Dröjsmålstalan inom tullrätten innebär att det ges en möjlighet att under vissa omständigheter i förvaltningsdomstol klaga på att Tullmyndigheten inte har fattat beslut inom viss tid. Trots att Tullagsutredningen i sitt slutbetänkande, som propositionen bygger på, återkommit med ett förslag till dröjsmålstalan har regeringen valt att inte lägga fram något sådant förslag i den lagrådsremiss som föregått propositionen och inte heller i den föreliggande propositionen.

Lagrådet har kommenterat detta särskilt och framhållit att det faktiskt finns en rätt att föra dröjsmålstalan enligt EG-rätten på tullområdet och att en enskild person inte kan fränkännas rätten att utnyttja denna möjlighet. Resultatet, om någon skulle vilja utnyttja denna möjlighet, kan enligt Lagrådet bli att förvaltningsdomstolen tvingas improvisera fram erforderliga principer. Lagrådet efterlyser därför erforderliga regler i den svenska lagen.

Även om regeringen har angett att den avser att återkomma i frågan anser vi att regeringen har tagit alltför lätt på den, och avsikten är tydligen inte att ge den prioritet. Enligt vår mening är det mycket angeläget att införa tydliga regler om möjligheterna till dröjsmålstalan vid myndigheternas handläggning av ärenden, inte minst för småföretag som kan vara mycket beroende av ett snabbt myndighetsbesked. Regeringen bör skyndsamt igångsätta ett utredningsarbete i syfte att ta fram de regler som bör gälla vid dröjsmålstalan. För att understryka att denna fråga är angelägen bör riksdagen rikta ett tillkännagivande härom till regeringen, och vi tillstyrker därför motion Sk32.

dels under moment 4 hemställt:

4. beträffande *dröjsmålstalan*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Sk32 som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts angående en utredning om dröjsmålstalan.

2000/01:KU5y

En ny tullag

Till skatteutskottet

Skatteutskottet har den 27 september 2000 beslutat att bereda bl.a. konstitutionsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1999/2000:126 En ny tullag jämte motioner.

I propositionen lämnas förslag till en ny tullag jämte följdlagstiftning. Konstitutionsutskottet begränsar sitt yttrande till vissa frågor om normgivningsbemyndiganden.

Propositionen

Sedan Sverige blev medlem i EU finns de primära föreskrifterna på tullområdet i EG:s regelverk. Den svenska tullagstiftningen utgör ett komplement till EG-rätten. Den föreslagna nya tullagen innehåller därför hänvisningar till de EG-rättsliga reglerna. De kontrollbestämmelser som ger Tullverket befogenheter som kan innebära intrång i enskilda grundläggande fri- och rättigheter har samlats i den föreslagna lagen; i dag finns sådana bestämmelser även i tullförordningen. Den föreslagna tullagen innehåller därutöver tämligen omfattande föreskrifter på tullområdet, bland dem bestämmelser som enligt propositionen är avsedda som upplysningar om att verkställighetsföreskrifter som meddelas av regeringen förekommer i anslutning till lagens bestämmelser.

Motionsyrkande

I motion 1999/2000:Sk 31 yrkande 4 (m) hemställs att riksdagen avslår regeringens förslag till bemyndigande i 4 kap. 12 § i den nya tullagen för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela närmare föreskrifter. I motionen framhålls att Lagrådet i sitt yttrande över lagförslaget anfört att delegationsregeln i 8 kap. 9 § första stycket regeringsformen endast omfattar föreskrifter om tull på införsel av vara och att det inte finns någon annan möjlighet till delegation. Därför avstyrker Lagrådet det av regeringen föreslagna bemyndigandet i förslaget till tullag i 4 kap. 13 § (att regeringen får komplettera bestämmelserna om export och återexport i EG-förordningar). Trots Lagrådets avstyrkande finns det berörda bemyndigandet kvar i den lagtext som lagts fram i förslaget till riksdagen, förslaget till tullag 4 kap. 12 §. Med hänvisning till regeringsformens delegationsregel och Lagrådets yttrande motsätter sig motionärerna det berörda bemyndigandet.

Enligt 1 kap. 4 § regeringsformen är riksdagen ensam lagstiftare. Regeringsformen medger emellertid att riksdagen bemyndigar regeringen att genom förordningar meddela föreskrifter i vissa ämnen, i vilka normgivningskompetensen i princip är förbehållen riksdagen. Bland annat kan regeringen enligt 8 kap. 9 § första stycket efter bemyndigande i lag genom förordning meddela föreskrifter om tull på införsel av vara. Utöver vad som framgår av regeringsformens medgivanden kan normgivningskompetens inte delegeras från riksdagen.

Enligt 8 kap. 13 § regeringsformen första stycket får regeringen utan särskilt bemyndigande i lag genom förordning besluta dels föreskrifter om verkställighet av lag, dels föreskrifter som ej enligt grundlag skall meddelas av riksdagen. Av tredje stycket i samma bestämmelse framgår att regeringen i sådana fall i förordningen får överlåta åt myndighet under regeringen att meddela bestämmelser i ämnet. I verkställighetsföreskriftens form får inte beslutas något som kan betraktas som ett tidigare ej föreliggande ingrepp i enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden.

I sitt yttrande i lagstiftningsärendet har Lagrådet pekat på att uttryckliga bemyndiganden i lag för regeringen att meddela föreskrifter är överflödiga, om regeringen ändå kan meddela föreskrifter på grund av 8 kap. 13 § regeringsformen.

I propositionen anförs i fråga om åtskilliga av de bestämmelser som föreslås att de är avsedda som upplysningar om att sådana verkställighetsföreskrifter som regeringen får besluta med stöd av 8 kap. 13 § regeringsformen förekommer i anslutning till lagen. Dessa bestämmelser är med andra ord inte avsedda att vara några egentliga bemyndiganden att meddela föreskrifter (prop. s. 135 f).

Enligt propositionen skall 4 kap. 12 § i den nya tullagen lyda på följande sätt:

Bestämmelser om export av varor från EG:s tullområde finns i artiklarna 161 och 162 i förordningen (EEG) nr 2913/92 samt i artiklarna 297–298 och 788–798 i förordningen (EEG) nr 2454/93. Bestämmelser om återexport finns i artikel 182 i förordningen (EEG) nr 2913/92 och i artikel 841 i förordningen (EEG) nr 2454/93.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter som kompletterar dessa bestämmelser.

Motion 1999/2000:Sk31 gäller andra stycket av den nu återgivna paragrafen. Av propositionen framgår att motsvarande lagtext i lagrådsremissen (4 kap. 13 § andra stycket tullagen) var utformad på följande sätt: "Regeringen får meddela föreskrifter som kompletterar dessa bestämmelser" (prop. s. 211). Lagrådet ansåg att denna bestämmelse inte var förenlig med delegationsregeln i 8 kap. 9 § första stycket regeringsformen och därför borde utgå (prop. s. 275).

Såsom framgår av vad Lagrådet har anfört kan upplysande bestämmelser i lag om regeringens direkt på regeringsformen grundade rätt att meddela föreskrifter uppfattas som överflödiga. Om sådana bestämmelser ändå tas in i lag, innebär detta emellertid inte att riksdagens normgivningsmakt trätts för när. Utskottet berör inte frågan om detta slags bestämmelser vidare i detta yttrande.

Såvitt gäller bestämmelsen i 4 kap. 12 § andra stycket av den föreslagna nya tullagen framgår enligt utskottets mening av lagtexten i den lydelse som har förelagts riksdagen att den inte kan anses innebära att regeringen tilläggs någon befogenhet att meddela föreskrifter utöver vad som följer av 8 kap. 13 § regeringsformen. Det finns alltså inte skäl för utskottet att med hänsyn till reglerna i regeringsformen avstyrka bifall till propositionen i denna del.

Stockholm den 26 oktober 2000

På konstitutionsutskottets vägnar

Per Unckel

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Per Unckel (m), Göran Magnusson (s), Kenneth Kvist (v), Ingvar Svensson (kd), Mats Berglind (s), Inger René (m), Kerstin Kristiansson Karlstedt (s), Kenth Högström (s), Mats Einarsson (v), Nils Fredrik Aurelius (m), Per Lager (mp), Åsa Torstensson (c), Helena Bargholtz (fp), Britt-Marie Lindkvist (s), Per-Samuel Nisser (m), Anders Bengtsson (s) och Inger Strömbom (kd).

Tullkontroll beträffande intrång i viss immateriell äganderätt

Till skatteutskottet

Skatteutskottet har den 27 september 2000 beslutat att bereda konstitutionsutskottet och lagutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1999/2000:126 En ny tulllag jämte motioner.

I propositionen lämnas ett förslag till en ny tulllag, som skall ersätta tullagen (1994:1550) och lagen (1994:1552) om tullkontroll av varumärkesintrång m.m. Det framlagda lagförslaget grundas på Tullagsutredningens slutbetänkande (SOU 1999:54) En ny tulllag. Syftet med den nya lagen, som föreslås träda i kraft den 1 januari 2001, är bl.a. att bättre anpassa den svenska tullagstiftningen till EG-rätten och underlätta en smidig hantering i tullförfarandet för såväl näringslivet som myndigheterna. I åtskilliga hänseenden innebär reformen att bestämmelserna i gällande tulllag lyfts över till den nya tullagen. Motsvarande gäller reglerna om tullkontroll av varumärkesintrång. I sistnämnda hänseende innebär lagförslaget också vissa nyheter, bl.a. angående rättighetsinnehavarens ansvar för skada på varuprov som kan uppkomma vid en inspektion och ansvaret för Tullverkets kostnader för förstöring av varor som gör intrång i en immateriell äganderätt.

Med anledning av propositionen har väckts tre motioner.

Lagutskottet har beslutat att avge yttrande över propositionen såvitt avser förslagen om tullkontroll beträffande intrång i viss immateriell äganderätt (avsnitt 7.7) samt motion Sk31 av Carl Fredrik Graf m.fl. (m) som behandlar bl.a. frågor om kostnader i samband med tullkontroll av att en immateriell äganderätt inte kränkts och ansvaret för Tullverkets kostnader för förstöring av varor (yrkandena 2 och 3). Yttrandet begränsas till de immaterialrättsliga och utsköningsrättsliga frågeställningarna som innefattas i lagförslaget och motionsyrkandena.

Utskottet

Såväl inom Europeiska unionen som utanför unionen förekommer en tämligen omfattande handel med varumärkesförfalskade eller pirattillverkade varor. För att förhindra denna handel utfärdades år 1986 rådets förordning (EEG) nr 3842/86 av den 1 december 1986 med bestämmelser för att förhindra att varumärkesförfalskade varor övergår till fri omsättning. Efter några år stod det klart att bestämmelserna i denna rådsförordning inte var tillräckliga för att stävja handeln med varumärkesförfalskade eller pirattillverkade varor. Förordningen har därför ersatts av en ny förordning, rådets förordning (EG) nr 3295/94 av den 22 december 1994 om fastställande av vissa åtgärder avseende införsel till gemenskapen samt export och återexport från gemenskapen av varor som gör intrång i viss immateriell äganderätt.

Rådsförordningen kompletteras av kommissionens förordning (EG) nr 1367/95 av den 16 juni 1995 om tillämpningsföreskrifter till rådets förordning (EG) nr 3295/94.

Sedan den 1 juli 1999 omfattar förordningen (EG) nr 3295/94 också intrång i patent och tilläggskydd för läkemedel och växtskyddsmedel.

Av förordningen framgår under vilka omständigheter tullmyndigheterna skall ingripa när varor som misstänks kunna innebära intrång i en immateriell äganderätt tas in för fri omsättning, är föremål för export eller återexport eller påträffas vid kontroller av gods som är under suspension. Vidare framgår de åtgärder som skall vidtas av myndigheterna beträffande de varor som har befunnits innebära intrång i en immateriell rättighet. I artikel 6.1 stadgas sålunda att tullkontoret skall uppskjuta frigörandet av varorna eller kvarhålla dessa och ge den som ansökt om ingripandet och de personer som berörs av detta möjlighet att inspektera de varor vilkas frigörande har skjutits upp eller som har kvarhållits.

Förordningen (EG) nr 3295/94 lämnar ett visst utrymme för kompletterande nationella bestämmelser. I svensk rätt finns för närvarande sådana bestämmelser främst i lagen (1994:1552) om tullkontroll av varumärkesintrång m.m. Lagen kompletteras i sin tur av förordningen (1994:1559) om tullkontroll av varumärkesintrång m.m.

Det i propositionen framlagda lagförslaget innebär bl.a. att de bestämmelser som i dag finns i lagen om kontroll av varumärkesintrång m.m. tas in i ett särskilt kapitel (7 kap.) i den nya tullagen. Samtidigt innehåller förslaget i denna del också vissa nyheter.

En nyhet är den föreslagna bestämmelsen, 7 kap. 5 §, som föreskriver att rättighetsinnehavaren ansvarar för skada på varuprov som uppkommer vid sådan inspektion av varor som får göras enligt den tidigare redovisade artikeln 6.1 i förordningen (EG) nr 3295/94. I propositionen anför regeringen att det är självklart att den som fått låna varuprovet skall bära det ekonomiska ansvaret om undersökningen visar att den skadade varan är äkta. Han eller hon skall med andra ord ge importören eller exportören ersättning för den skada på varuprovet som analysen medfört. Detta bör enligt regeringen komma till uttryck i lagen.

Den föreslagna bestämmelsen i 7 kap. 5 § ifrågasätts i motion Sk31 av Carl Fredrik Graf m.fl. (m). Enligt motionärernas mening är det inte rimligt att en rättighetsinnehavare som på skälig grund begärt ett ingripande skall svara för eventuell skada som kan uppkomma vid den inspektion av de misstänkta varorna som han eller hon får göra. Det bör i stället vara statens skyldighet att svara för alla kostnader som kan uppkomma vid en kontroll av att en immateriell äganderätt inte kränkts. Motionärerna anser att regeringen bör återkomma till riksdagen med en analys av konsekvenserna av ett sådant ansvar för staten, och i motionen yrkas ett tillkännagivande med denna innebörd (yrkande 2).

Lagutskottet delar för sin del regeringens uppfattning att det finns behov av en kompletterande regel i svensk rätt om ansvaret för skada som kan uppkomma på varuprovet vid en analys. Enligt utskottets mening kan det inte vara rimligt att staten skall ansvara för en skada som uppkommit inom ramen

för tillgodoseende av ett privaträttsligt anspråk. I stället bör den som fått låna varuprovet stå detta ansvar, om det visar sig att varan inte är föremål för något immaterialrättsligt intrång. En sådan ordning ligger, enligt laguskottets mening, väl i linje med det allmänna rättsmedvetandet, och, enligt vad som anförs i propositionen, torde det i många fall bli fråga om tämligen små belopp.

Det anförda innebär att laguskottet anser att motion Sk31 yrkande 2 inte bör föranleda någon riksdagens vidare åtgärd.

Av artikel 8. 1 a i förordningen (EG) nr 3295/94 framgår bl.a. att medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att göra det möjligt för de behöriga myndigheterna att som huvudregel och i överensstämmelse med tillämpliga bestämmelser i nationell lagstiftning förstöra varor som befunnits vara sådana varor som gör intrång på den immateriella äganderätten eller placera dem utanför de kommersiella kanalerna på ett sätt som eliminerar skadan för rättighetsinnehavaren. Av artikeln framgår vidare att förstöring av varor som gör intrång på den immateriella äganderätten skall ske utan kostnad för statskassan. Däremot anges inte vem som skall stå för kostnaden.

Bestämmelser om bl.a. förstöring av olovligt framställda varor och verk finns i varumärkeslagen (1960:644), lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, patentlagen (1967:837) samt mönsterskyddslagen (1970:485). Huvudprincipen för dessa bestämmelser är att den som vidtar en åtgärd som innebär intrång i en immateriell ensamrätt får, om det anses skäligt, tåla att egendom med viss anknytning till intrånget ändras, sätts i förvar, förstörs eller mot lösen lämnas ut till den som har lidit intrånget. Gemensamt för dessa bestämmelser är att det räcker att intrång i objektiv mening föreligger. Intrånget behöver således inte vara straffbart eller kunna föranleda skadeståndsskyldighet. Den som har lidit intrånget kan framställa ett yrkande vid domstol om att denna skall meddela ett förordnande om en viss åtgärd. Åtgärderna är att beteckna som skyddsåtgärder. Fastän det förutsetts att ett intrång i någon form har begåtts innan åtgärden kan vidtas, är åtgärderna inte att anse som förverkande eller annan rättsverkan av brott.

Verkställighet av sådana domar eller beslut om åtgärder med olovligt framställda varor och verk söks hos kronofogdemyndigheten enligt bestämmelser i 16 kap. utsköningsbalken. När det gäller kostnaderna för verkställighet vid kronofogdemyndigheten finns bestämmelser i 17 kap. utsköningsbalken. Av 17 kap. 8 § framgår att förrättningskostnader i princip genast får utskökas hos svaranden när det bl.a. gäller verkställighet som avser förstöring av egendom. Skulle det inte gå att få ut några medel av svaranden finns en huvudregel i 17 kap. 2 § som innebär att sökanden ansvarar mot staten för förrättningskostnaderna i målet.

I propositionen föreslås att Tullverket skall verkställa lagakraftvunna domar och beslut från domstolen om frigörande, ändring eller förstöring av varor vars frigörande uppskjutits eller som kvarhålls av verket (7 kap. 6 §). Vidare föreslås en regel om att svaranden ansvarar för Tullverkets kostnader för förstöring av varor. Om ersättning inte kan utskökas hos svaranden, ansva-

rar enligt den föreslagna bestämmelsen sökanden emot staten för kostnaderna (7 kap. 7 § andra stycket).

I motion Sk31 anför Carl Fredrik Graf m.fl. (m) att sökanden inte bör svara gentemot staten för kostnaderna för förstöring av ett parti varor som befunnits varumärkesförfalskade eller pirattillverkade eller som gör annat intrång i den immateriella äganderätten. Sökanden har ju inte begått något fel utan är den som har drabbats av intrånget. I motionen yrkas att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett nytt lagförslag med denna inriktning (yrkande 3).

Med anledning av vad som anförts i motionen vill utskottet erinra om att bestämmelserna om åtgärder med olovligt framställda varor och verk i den immaterialrättsliga lagstiftningen är utformade som en rätt för rättighetsinnehavaren att begära att varorna förstörs. Det är således inte fråga om förverkande i straffrättslig mening; i stället har rättighetsinnehavaren ett privaträttsligt anspråk gentemot varuinnehavaren på att egendomen skall förstöras.

Utskottet delar regeringens uppfattning att det behövs en bestämmelse om ansvaret för Tullverkets kostnader för förstöring av varor. Därvid anser utskottet att det inte finns något skäl att avvika från den princip som gäller enligt 17 kap. 2 § utsökningsbalken – att sökanden ansvarar mot staten för förrättningskostnaderna i målet när dessa inte kan utsökas hos svaranden. Därtill kommer att det skulle strida mot artikel 8.1 a i förordningen (EG) nr 3295/94 att ålägga staten något kostnadsansvar i dessa fall. Enligt lagutskottets mening bör skatteutskottet därför avstyrka bifall till motion Sk31 yrkande 3.

Lagutskottet kan från sina utgångspunkter inte finna annat än att den nuvarande ordningen om förstöring av olovligt framställda varor och verk i förening med vad som föreslås i den nu aktuella propositionen i förevarande del innebär att Sverige fortfarande uppfyller vad som åläggs medlemsstaterna i artikel 8.1 a förordningen (EG) nr 3295/94.

Sammanfattningsvis har lagutskottet från immaterialrättsliga och utsökningsrättsliga utgångspunkter inga erinringar mot vad som föreslås i propositionen om tullkontrollen beträffande intrång i viss immateriell äganderätt.

Stockholm den 26 oktober 2000

På lagutskottets vägnar

Tanja Linderborg

I beslutet har deltagit: Tanja Linderborg (v), Rolf Åbjörnsson (kd), Marianne Carlström (s), Stig Rindborg (m), Rune Berglund (s), Karin Olsson (s), Henrik S Järrel (m), Nikos Papadopoulos (s), Elizabeth Nyström (m), Marina Pettersson (s), Christina Nenes (s), Kjell Eldensjö (kd), Berit Adolfsson (m), Anders Berglöv (s), Viviann Gerdin (c) och Lena Olsson (v).

Avvikande mening

2000/01:SkU3

Bilaga 3

Stig Rindborg, Henrik S Järrel, Elizabeth Nyström och Berit Adolfsson (alla m) anför:

Vi vill för vår del framhålla att möjligheten för rättighetsinnehavaren att företa inspektion och laboratorieanalys av varuprov för att undersöka om ett intrång i den immateriella äganderätten har skett är av väsentlig betydelse för att rättighetsinnehavaren skall kunna beivra immaterialrättsliga intrång. Det är ofrånkomligt att varuprov kan komma att ändras eller skadas vid en sådan undersökning. Enligt vår mening skulle skyddet mot immaterialrättsligt intrång urholkas betänkligt om rättighetsinnehavaren nödgas stå ansvaret för eventuell sådan skada på varan, särskilt med beaktande av att inspektion och analys av ett varuprov naturligen bara aktualiseras då skälig grund för misstanke om intrång föreligger. Som framhålls i motion Sk31 bör det i stället vara statens skyldighet att svara för alla kostnader som kan uppkomma vid tullkontroll av att en immateriell äganderätt inte kränkts. Det får enligt vår mening ankomma på regeringen att överväga ett sådant kostnadsansvar för staten och återkomma till riksdagen med erforderliga förslag. Detta bör ges regeringen till känna.

En annan betydelsefull åtgärd i sammanhanget utgör möjligheten för rättighetsinnehavaren att få till stånd förstöring av varor som gör intrång på den immateriella äganderätten. I likhet med motionärerna anser vi att det inte är rimligt att den som sålunda skyddar sina immateriella rättigheter kan komma att behöva stå för kostnaderna för en förstöring som bedömts nödvändig för att förebygga fortsatt kränkning av äganderätten. Det går heller inte att bagatellisera saken, eftersom det kan antas att det i inte så få fall visar sig omöjligt att få ut medlen från den som kränkt rättigheterna. Vi delar därför motionärernas uppfattning att om förrättningskostnaderna inte kan tas ut av svaranden bör kostnaderna stanna på staten. Regeringen bör sålunda verka för att förordningen (EG) nr 3295/94 ändras så att den nu förordade ordningen möjliggörs.

Det anförda innebär att vi anser att skatteutskottet bör tillstyrka motion Sk31 yrkandena 2 och 3.

Sammanfattning.....	1
Propositionerna.....	1
Proposition 1999/2000:126.....	1
Proposition 1999/2000:124.....	3
Proposition 2000/01:8.....	3
Proposition 2000/01:12.....	3
Lagförslagen.....	3
Motionerna.....	3
Yttranden från andra utskott.....	4
Utskottet.....	4
Införande av en ny tullag m.m.	4
Tullkontrollen beträffande intrång i viss immateriell äganderätt.....	5
Tulltillägg.....	6
Dröjsmålstalan.....	7
Bemyndiganden, m.m.	7
Vissa lagstiftningsfrågor.....	8
Hemställan.....	9
Reservationer.....	13
1. Tullkontrollen beträffande intrång i viss immateriell äganderätt (mom. 2) – m.....	13
2. Tulltillägg (mom. 3 och 7 i motsvarande del) – m, kd och fp.....	14
3. Dröjsmålstalan (mom. 4) – m, kd och fp.....	15
Bilaga 1 Propositionens lagtext.....	16
Bilaga 2 Konstitutionsutskottets yttrande.....	83
Bilaga 3 Lagutskottets yttrande.....	86